

Among the construction processes names a group of lexical tokens that represent as all the stages of construction as individual stages was singled out in the studied dialects. The first group includes one-word category and derivative nouns. Some stages of construction are nominated by verbal phrases; one-word stock-lists are motivated by the name of the substance or material.

Keywords: dialect, the dialect vocabulary, the thematic group of lexicon, lexical- semantic group, agentive, process, mosaic inclusions, to build.

УДК 81'367: 81'42

К. В. Пономаренко

Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка

ДІЄМЕННИК ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПРЕСІЇ В РЕЧЕННІ І ТЕКСТІ

Реферат. У статті проаналізовано дієменник як засіб компресії інформації на семантико-синтаксичному й комунікативному рівні. Зокрема, окреслено спектр аспектів теоретичного осмислення дієменника, з'ясовано його морфолого-синтаксичні особливості синкретичної мовної одиниці, що поєднує в собі формально-граматичні ознаки іменника із семантико-синтаксичними властивостями дієслова.

Семантико-синтаксична специфіка аналізованої одиниці мови схарактеризована у зв'язку з її потенційною предикатністю, здатністю відтворювати структуру пропозиції. Пропозицію розглянуто як зв'язку ланку між реченням і текстом, мінімум значущої інформації про подію, ситуацію.

Визначено функції дієменників у позиції головних та другорядних членів речення в аспекті згортання інформації й семантичного ускладнення речення. Проаналізовано комунікативні функції дієменника у висловленні й тексті, зокрема його роль в організації текстової інформації, потенціал передавати найбільш важливу інформацію, а отже, здатність акцентувати увагу реципієнта. Наведено результати дослідження функцій дієменника в комунікативній організації тексту, окремих мовних експериментів, які доводять, що основною функцією дієменника в реченні і тексті є конденсація інформації.

Ключові слова: дієменник, предикат, пропозиція, семантичне ускладнення речення, комунікативна організація тексту, конденсація інформації.

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли в центрі уваги перебуває інформація й технології її обробки й використання, особливого значення набувають лінгвістичні дослідження, пов'язані з інформаційним аспектом системи мови. Зокрема, наявні спроби когнітивного аналізу мовної інформації з метою її «квантування» (О. С. Кубрякова [10, с. 90], М. В. Нікітін [13, с. 53]), вивчення особливостей «згортання» (О. О. Залевська [5, с. 52], Р. М. Фрумкіна [15, с. 62]). У лінгвістиці з'явився термін «компресія інформації», що отримав визначення як стиснення плану позначального за збереження плану позначуваного (Н. С. Валгіна [2]). Очевидно, що це явище мови підлягає різноманітному аналізу. Проте наразі констатуємо спорадичність дослідження потенціалу окремих мовних елементів щодо компресії інформації.

Відповідно, актуальним постає комплексний аналіз інформаційного навантаження дієменника як граматичного феномена, що суперечить усталеному від часів античності принципу протиставлення класу іменника й класу дієслова.

Метою дослідження є характеристика семантико-граматичних властивостей дієменника, його потенціалу щодо експлікації інформації в реченні і тексті.

Основними завданнями є: 1) визначити поняття «дієменник», встановити його обсяг та місце серед суміжних термінів (девербатив, віддієслівний іменник, ім'я дії); 2) описати його семантико-граматичні особливості; 3) розглянути дієменник як засіб конденсації інформації в реченні; 4) проаналізувати інформаційний потенціал дієменника в тексті.

У сучасних мовознавчих дослідженнях дієменник розглядають серед проблем словотворення (Н. Ф. Клименко, В. П. Олексенко, Л. О. Родіна, Л. М. Третевич та ін.), в аспекті реалізації семантичного потенціалу вихідних дієслів (К. Г. Городенська,

В. О. Горпинич, М. Т. Лесюк, О. О. Прокопчук та ін.), у плані семантико-синтаксичних властивостей (П. Адамець, Н. Г. Долженко, В. П. Казаков, О. Е. Пчелінцева, С. Г. Ульяновцева та ін.), синонімії з підрядним реченням (В. О. Іцкович, В. І. Кононенко, Г. Ф. Татарникова та ін.) тощо. Водночас залишається нерозв'язаною ціла низка проблем, серед яких і питання термінології.

Уперше термін «дієіменник» був ужитий у «Граматиці руської мови» й відповідав за значенням сучасному інфінітиву [14, с. 121]. Наразі термін уживають епізодично на позначення абстрактних іменників дієслівного походження [6; 8].

На нашу думку, саме цей термін дає змогу вирішити низку проблемних питань, пов'язаних з номінуванням віддієслівних іменників зі значенням дії. Адже термін «девербатив» уживають як синонім терміна «віддієслівний іменник» (девербативний іменник, ім'я дії), а також на позначення віддієслівних утворень загалом. З одного боку, іменники пропозитивної семантики – це не обов'язково девербативи: *концерт, заутреня*. З іншого боку, не кожному іменникові, утвореному від дієслівної основи, властива семантика дії, наприклад: *будильник, очистки; орач, учитель, швець* тощо. Тому термін «віддієслівний іменник» також не відповідає потребам номінації віддієслівних неагентивних іменників, одним з основних значень яких є дія: *допомога, спів, чекання*.

У польській та чеській лінгвістичній літературі широкоживаним є термін «ім'я дії». Цей термін, крім віддієслівних іменників, включає, наприклад, запозичені іменники з процесуальним значенням: *революція, абсорбція* тощо.

Зазначені позиції є базовими для вживання терміна «дієіменник», який дає змогу відмежувати об'єкт дослідження від повністю номіналізованих лексем, утворених від дієслів, але позбавлених семантики дії: *палій, незабудка*.

Отже, дієіменник визначаємо як синкретичну мовну одиницю, що є фактом переходу дієслова в іменник, поєднує граматичні властивості цих частин мови, позначаючи опрідметнену дію, зберігає семантичні зв'язки з вихідним дієсловом і використовується в мові для опосередкованої назви дії.

На рівні семантики дієіменник генетично успадковує інформацію про дієслівні категорії, яка найбільш повно виявляється в контексті. Про це свідчить наявність залишків видової, темпоральної, модальної семантики [1; 4], а також збереження валентності вихідного дієслова, напр.: *Навіть втративши обережність, досить яскраво змалювала, яким чином це відбувається, – шлункові болі, що пронизують тіло, поява лави під деревом і спілкування з... собою ж і власними батьками* (І. Роздобудько). Показовою є властива лише дієслівним формам здатність дієіменника приєднувати інфінітив, напр.: – *Ніяких, – зітхнув він, – ніяких, крім бажання зробити переворот в науці* (І. Роздобудько).

Ці особливості зумовлюють потенційну предикатність дієіменника як мовного знака, відтворення ним структури вихідної пропозиції. Г. М. Манаєнко вказує на те, що пропозиція може бути втілена в різних мовних висловленнях, для яких вона є семантичним інваріантом [12, с. 60]. Призначення пропозиції – відображувати певну подію або ситуацію об'єктивної дійсності. Пропозиція повністю позбавлена інформації понад відомості про предикат та його актанти. Зауважимо, що поділ пропозицій на основну (виражену предикативним ядром речення) і додаткову (приховану, згорнуту) ми приймаємо лише умовно, для зручності викладу, оскільки на семантичному рівні за значенням основна пропозиція еквівалентна додатковій і навпаки.

Підтримуємо погляд на пропозицію як зв'язну ланку між реченням як відносно самостійною номінативною одиницею й комунікативною одиницею – текстом [9, с. 38]. На нашу думку, такий підхід уможливорює розуміння пропозиції як певної інформації, закладеної в реченні й тексті, а також уможливорює її кількісний аналіз, наприклад, 4 пропозиції містить речення: *Якраз зверху залунали гучні голоси, цокання підборів, звук поцілунків, клацання замків* (І. Роздобудько).

Дієіменник із залежними словоформами утворює дієіменниковий зворот, який не відокремлюється в структурі речення, хоч і характеризується певною семантичною автономністю, що виявляється в можливості розгортання в самостійне речення, абсолютно тотожне за семантикою, напр.: – *Ну як, – розгубилася я, – минулого разу ви досить цікаво розповідали про існування двох світів, що розташовуються один над одним...*

(І. Роздобудько) – <...> *минулого разу ви досить цікаво розповідали про те, що існують два світи, що розташовуються один над одним...*

Функційно-семантична типологія дієслова засвідчила його можливість виконувати в реченні різноманітні функції, виступати носієм як додаткової предикативності, так і основної (зі специфікою накладання значень основної й згорнутої предикації). Дієслова може входити до складу головних членів, які утворюють предикативний центр речення, й перебувати в незалежній позиції. Напр.: *Прийїзд гостей здивував усіх; Мене драмує його спів*. У функції підмета, дієслова із залежною словоформою являє собою субстантивовану номіналізовану конструкцію, семантично еквівалентну реченню. До складу такого звороту входить потенційний предикат і потенційний суб'єкт: *Гості приїхали, Він співає*; характерна потенційна реалізація категорій модальності й темпоральності, оскільки події постають як реальні, локалізовані в часі. Таким чином зберігається значення додаткової предикації, підмет являє собою пропозиційну номінацію. Таку пропозицію не можна кваліфікувати як додаткову (вона містить у собі тему висловлення), її варто розглядати як згорнуту.

Те саме стосується й вираженого дієсловом присудка: *Король Оттон знав, що Костянтинів дар - це вигадка пап...* (С. Складенко).

У таких випадках наявна контамінація, накладання двох предикацій. При цьому суб'єкти й предикати основної й додаткової предикації різні. Потенційно *гості* – суб'єкт, *приїхали* – предикат; *приїзд* – формальний суб'єкт основної предикації, *здивував* – предикат.

У ролі присудка – навпаки: предикати основного й додаткового ядра збігаються, напр.: *Костянтинів дар – це вигадка пап* (Дар – це папи вигадали); слово *вигадка* одночасно являє собою основний і додатковий предикат.

Дієслова може утворювати речення й без участі дієслів як головний член односкладного речення.

З-поміж різновидів номінативних речень дієслова найчастіше утворює буттєві номінативні речення: *Мовчання* (В. Винниченко); *Терпіння* (Іван Багряний) або власне-називні речення, до яких належать назви книг, статей, картин, написи на вивісках тощо: *Роздуми про поезію* (Літературна Україна, 15.11.2012); *Послання Голодомору* (Україна молода, 05.01.2016); *Вихід*; рідше - спонукально-бажальні номінативні речення, які стверджують необхідність або бажаність того, щоб стан, дія, названа дієсловом, відбулася або почалася: *Мовчання!* (В. Дрозд); *Зйомка!* (О. Довженко); або ж навпаки – припинилася: *Розмови!* (В. Винниченко). Семантичні характеристики таких речень засвідчують їх аналогію до двоскладних речень.

У позиції другорядних членів речення дієслова може виконувати різні функції, зокрема неузгодженого означення: *Марійка не була при процедурі примовлення* (О. Кобилянська); додатка: *Любив пташиний щебет у саду і в полі* (О. Довженко); обставини: *Василіки лютували, вони кипіли від обурення* (С. Складенко). У функції атрибута дієслова може також вживатися як прикладка: *Відчуваю і досі його думи-турботи, його втрати-скорботи, його зерна-чуття* (М. Сингаївський). Але традиційний розподіл за членами речення не є достатнім для аналізу такого об'єкта мови, як дієслова. Його категорійні властивості зумовлюють необхідність дослідження особливостей семантики та зв'язків, у яких дієслова або дієсловомовий зворот перебуває в реченні.

Особливо цікавим видається інформаційне навантаження дієслова в тексті. Адже як посередник спілкування між мовцями текст являє собою складний комунікативний механізм, у якому реалізується мовленнєва функція (передавання інформації).

Під час аналізу інформаційного навантаження дієслова у тексті важливою постає їхня роль у комунікативній організації речення-висловлення й тексту, оскільки ідея «інформаційних центрів» речення як висловлення передбачає звернення до комунікативного членування. Суттєвим є відношення компонентів актуального членування до повідомлюваної в ньому інформації. Тема і рема – носії різної інформації. Ремі властивий максимум семантико-контекстуальної ваги, максимум нової інформації. Тема містить мінімум нової інформації або не містить такої взагалі. Дієслова може вживатися у функції як теми: *А стрільба все йде, йде...* (В. Сосюра), так і реми: *Але то більш уночі – і гарячкове белькотіння, і стогін* (Іван Багряний). Аналіз комунікативних функцій дієслова у висловленні засвідчив перевагу випадків функціонування як реми над випадками вживання як теми висловлення (65 % і 35 % відповідно).

Цікавим, на наш погляд, є те, що тема і рема інформації, поданої стисло, й інформації, поданої розгорнуто, ідентичні. Цей момент цілком відповідає ідеям взаємозв'язку комунікативної й інформаційної організації тексту.

Водночас зауважимо, що поняття інформаційної компресії слід відрізнити від компресії комунікативної, які співвідносяться як видове й родове поняття. Так, О. О. Крилова розрізняє два типи текстів: 1) такі, які містять тему-дане, відоме, й 2) такі, де в складі теми є нове [11, с. 264]. Текстам другого типу властива комунікативна компресія. Вони в стислому вигляді містять нову інформацію, яка могла б експлікуватися в ремах кількох речень, попри дію принципу адитивності, згідно з яким кожне речення збільшує об'єм інформації на одну одиницю значення.

Комунікативна компресія властива більшою мірою писемному мовленню, коли висловлення підвищує комунікативну обізнаність адресата не на одну, а одразу на кілька одиниць значення. При цьому тема-нове може бути виражена дієменником, напр.: – *Хай заспіває про Супруна-козака, – сказав Панько Виривайло, – ох і пісня ж зрусна!*

Загальна **мовчанка (Т)** // підтвердила, що Панькове **бажання** припало до серця всім (**Р**) (Ю. Яновський).

Комунікативне членування тексту спрямоване розкрити внутрішні зв'язки, закономірності організації інформації тощо. Вихідний пункт тексту отримав назву гіпертема (макротема), відповідно, співвідноситься він із ремою тексту – гіперремою (макроремою). Ці компоненти не можна ототожнювати з конкретними темами і ремами висловлень: вони являють собою їх узагальнення, яке становить їх змістовий і формальний інваріант, що втілює комунікативне завдання тексту [11, с. 262–263]. Поєднання гіпертеми з гіперремою дає нам комунікативно-синтаксичну й семантико-синтаксичну формулу організації певного тексту, напр., гіпертема – *«спогади»* / гіперрема – *«про ранкові прокидання»*: *Спогади* гоїдали мене, як хвилі в морі, і лоскотали своїми пінними баранцями. Їх було не так вже й багато. Вони були нетривкими і уривались не за моєю волею, як стара кіноплівка.

Але був один, що лишався зі мною досі. Якби мене спитали, що пам'ятаю з найбільшою теплотою з того періоду, я б згадала свої ранкові прокидання, про які вже згадувала раніше, – смачний запах з кухні, промінь сонця на обличчі... (І. Роздобудько).

Отже, дієменник бере участь в організації суперструктурної схеми тексту [3], тобто й у виділенні певного мінімуму найважливішої інформації. Про це свідчить також здатність дієменників бути «вузлами» інформації в текстах, де вони вживаються, наприклад, *«ривок → пояснення → відтинання → відчуття»*:

...Суть того «ривка» полягала в тому, що одного чудового дня вона збрала всі свої речі, всі, до найменшої дрібниці, у великий мішок.

Виїхала за місто, вирила яму, висипала туди вміст того мішка, підпала. А потім засипала ту яму землею. В якусь мить з жахом подумала, що робить так само, як її мати, – нищить минуле.

Саме так це було. Пояснення? Дуже просто: хотіла назавжди відрізати від себе все, що пов'язане з цією, як кажуть дорослі, «золотою порою» дитинства! Вона набридла їй, вона сиділа в її грудях, мов кілок або велика «циганська» голка, не даючи дихати і рухатись вперед.

Це «відтинання» сталося миттєво.

Вона повернулася до міста з зовсім іншим відчуттям і іншим віком, ніби одразу стала старшою за своїх однолітків років на сто! (І. Роздобудько).

Проведені мовні експерименти підтверджують думку про здатність дієменника фокусувати на собі увагу, передавати базову семантику висловлення й тексту. Зокрема, спроба кількісного підрахунку інформаційної щільності тексту свідчить, що в більшості випадків дієменник є найзмістовнішою одиницею, яку можна використати для вибірки, напр.: *Карл-Йозеф Цумбруннен дивився на Карла-Йозефа Цумбруннена. Другий з них був тілом і лежав на докупі зсунутих письмових столах, від ніг до пояса вкритий рештками старої мішковици. Перший натомість був чимось іншим, значно тоншим. Цієї ночі настала мить його вивільнення. Йому було дивно бачити себе ззовні і не в дзеркалі: власне кажучи, то було не що інше як зіткнення двох найбільших таємниць існування – Смерті з Я* (Ю. Андрухович). Щодо семантичної організації мікротексту, у ньому можна виділити ключові слова, найбільш вагомі для організації інформації – *«вивільнення»* і *«зіткнення таємниць існування»*. У плані комунікативної організації цього мікротексту (складного синтаксичного цілого), його тему

становить «*вивільнення Карла-Йозефа Цумбрунна з власного тіла*», а рему – «*зіткнення Смерті з Я*». Такою й буде найкоротша вибірка інформації цього тексту: «*Вивільнення Карла-Йозефа Цумбрунна з власного тіла як зіткнення Смерті з Я*» – 12 слів із 67 (17,9 %).

Отже, інформаційна компресія як стиснення плану позначального й збереження плану позначуваного є невід'ємною ознакою текстів, що містять дієсменники. Для визначення межі такого стиснення існує поняття текстової норми, яка варіюється в різних текстах. Її суть полягає в тому, що мовленнєва одиниця не повинна втрачати свого повідомлюваного смислу.

Розрізняють семіотичні й комунікативні способи інформаційної компресії.

До семіотичних (знакових, мовних) належать: лексична компресія (вживання терміна без визначення), синтаксична компресія (еліпсування, граматична неповнота, безсполучниковість, синтаксична асиметрія – пропуск логічних ланок висловлення) і формування мовленнєвих стереотипів – часте використання їх у певній ситуації (обмінна операція – обмін; засуджена особа – засуджений; засоби вираження смислу – засоби вираження).

До комунікативних (власне-текстових) належать: згортання інформації (наприклад, у рефераті опускається система доказів і аргументування, широко викладена в першоджерелі), застосування повторної номінації (лаконічних назв, які часто замінюють цілі відрізки тексту) [2].

Зауважимо, що в межах зазначеного розподілу дієсменник постає одиницею, яка поєднує в собі семіотичний (знаковий) і комунікативний (текстовий) аспекти компресії інформації. Дієсменники синтезують кілька способів створення структурно напруженого тексту: вони є вторинними предикатами, використовуються для утворення інформаційно компактних речень, можуть називати дію, не зазначаючи суб'єкта, а також звільняють текст від зайвої дієслівності.

Отже, дієсменник є асиметричною одиницею мови, що, завдяки синкретизму граматичних категорій іменника й дієслова, становить засіб ускладнення змістового плану речення, актуалізації й компресії інформації тексту. Основною метою вживання дієсменника в мові та мовленні вважаємо лаконічність подання інформації зі збереженням її обсягу. Уживання дієсменника є інформаційно значущим, оскільки привертає увагу реципієнта до змісту всього тексту й окремих його компонентів.

Здійснений аналіз інформаційного навантаження дієсменника в реченні й тексті може бути поглиблений із залученням іншого мовного матеріалу. Перспективним для наукових пошуків вважаємо аналіз дієсменника в когнітивному та стилістичному аспектах.

Список використаної літератури

1. Адамец П. О семантико-синтаксических функциях девербативных и деадъективных существительных / Пршемисл Адамец // Филологические науки. – 1973. - №4. - С. 40 – 45.
2. Валгина Н. С. Теория текста: Учебное пособие / Валина Н. С. – М. : Логос, 2003. – 210с.
3. Дейк Т. А. ван. Стратегии понимания связного текста / Т. А. ван Дейк, В. Кинч // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1988. – Вып. 23. – С. 153 – 208.
4. Долженко Н. Г. Русское предложение с девербативным оборотом: особенности темпоральной семантики / Н. Г. Долженко // Филологические науки. – 2005. - № 6. – С. 63 – 71.
5. Залевская А. А. Введение в психолингвистику / Залевская А. А. – М. : Рос. гос. гуманитарный ун-т, 1999. – 381 с.
6. Зеніна А. В. Афіксальні словотвірні моделі термінів банківської справи (на матеріалі англійців-субстантивів) / А. В. Зеніна // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. – Вип. 9 / ред. : Ж. В. Колоїз (відп. ред.), П. І. Білоусенко, А. З. Брацкі та ін. – Кривий Ріг, 2013. – С. 180 – 188.
7. Золотова Г. А. Коммуникативная грамматика русского языка / Золотова Г. А., Онипенко Н. К., Сидорова М. Ю. – М. : Наука, 2004. – 544 с.
8. Клименко Н.Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: [монографія] / Клименко Н. Ф. , Карпіловська Є. А. , Кислюк Л. П. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – 336 с.
9. Колшанский Г. В. Коммуникативная функция и структура языка / Колшанский Г. В. – М. : Наука, 1984. – 175 с.
10. Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. – 243 с.

11. Крылова О. А. Коммуникативный синтаксис русского языка: дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.01 / Ольга Алексеевна Крылова. – М. : РУДН, 1993. – 338 с.
12. Манаенко Г. Н. Предикация, предикативность и пропозиция в аспекте «информационного» осложнения предложения / Г. Н. Манаенко // Филологические науки. – 2004. – № 2. – С. 59–68.
13. Никитин М. В. Развернутые тезисы о концептах / Никитин М. В. // Вопр. когнитивной лингвистики : науч.-теорет. журн. – 2004. – № 1. – С. 53–64.
14. Смаль-Стоцький С. Граматика руської мови / Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. – 3-є переробл. вид. – Відень, 1914. – 202 с.
15. Фрумкина Р. М. Психолінгвістика / Фрумкина Р. М. – М. : Изд-во МГУ, 2006. – 315 с.

Аннотация

Пономаренко К. В. Деесуществительное как средство информационной компрессии в предложении и тексте.

Статья является обобщением результатов наших предыдущих разработок в связи с уточнением термина «деесуществительное», который наиболее полно отражает суть объекта исследования. Коротко очерчены морфологические свойства и синтаксические функции деесуществительного в предложении, значительное внимание сосредоточено на усложнении семантики предложения. На уровне текста проанализирован потенциал деесуществительного быть средством формирования коммуникативной перспективы, фокусировать внимание, конденсировано передавать ключевую информацию.

Ключевые слова: деесуществительное, семантика, синтаксическая функция, предложение, высказывание, текст, коммуникативная структура, информационная компрессия.

Summary

Ponomarenko K. V. Verb-noun as a Means of Information Compression for the Sentence and the Text.

The paper is a summary of the results of our previous developments in connection with the clarification of the term «verb-noun» that reflects the essence of the research object. The morphological properties of the verb-noun and its syntactic functions in the sentence are briefly defined, considerable attention is focused on the complication of the semantics of the sentence. At the textual level the potential to be a means of creating a communicative perspective, to focus attention, to provide key information in short is analyzed.

Keywords: verb-noun, semantics, syntactic function, sentence, utterance, text, communicative structure, information compression.

УДК 821.161.2-3

В. А. Просалова

ПРОБЛЕМА АВТОР – ГЕРОЙ У РОМАНИ ВІТАЛІЯ БЕНДЕРА «ФРОНТОВІ ДОРОГИ»

«Мистецтво не залежить від барви прапора над вежею міста»
Віктор Шкловський

Реферат. У реферованій статті застосовано біографічний метод дослідження для виявлення зв'язку між «біографічним» автором і головним героєм роману Віталія Бендера «Фронтові дороги» – Михайлом Мартюком. Актуальність статті зумовлена відсутністю літературознавчих досліджень про творчість українського письменника-експатріанта Віталія Бендера, необхідністю введення його доробку в науковий і читацький обіг.

Автором статті з'ясовано, що в основу роману «Фронтові дороги» були покладені події воєнного лихоліття, обґрунтовано подібність життєвих шляхів автора і героя, виявлено значний ступінь аутентичності твору, який написав свідок і учасник воєнних подій в умовах